

تامین مالی پروژه های بهینه سازی مصرف انرژی درسهایی برای ایران

عبارتند از نهادها و مؤسساتی همچون بانک جهانی، «شرکت تأمین مالی بین المللی» (IFC) و «تسهیلات محیط زیست جهانی» (GEF) و ... که براساس اهداف و وظایف خود، اقدام به تأمین مالی پروژه های مختلف در سطح جهانی می نمایند. منابع مالی دولتی نیز شامل آندسته از نهادهای تأمین مالی است که بنا به تصمیم دولت در جهت حمایت از اقدامات بهینه سازی مصرف انرژی ایجاد شده است.

روش های تأمین مالی پروژه های بهینه سازی مصرف انرژی که تا حد زیادی مبتنی بر منابع مالی فوق است، به دو دسته روشهای متعارف و روشهای نوین قابل تقسیم بندی است. مهمترین روشهای تأمین مالی متعارف شامل دریافت وام شامل وامهای متعارف و «تأمین مالی پروژه ای» (Project Financing)، تأمین مالی ضمانت شده، اجاره به شرط تملیک تجهیزات، ارائه ضمانت های مالی، تأمین مالی از طریق انتشار سهام و تأمین مالی از طریق فروشندگان تجهیزات است.

از میان روش های تأمین مالی متعارف، دریافت وام، شناخته شده ترین روش به شمار می آید. دریافت وام جهت تأمین مالی بهینه سازی مصرف انرژی ممکن است بصورت دریافت وام به اعتبار شرکت (وامهای متعارف) و یا دریافت وام به اعتبار پروژه (تأمین مالی پروژه ای) باشد. دریافت وام به اعتبار شرکت، تأمین مالی با حق رجوع به کلیه دارایی ها و یا تأمین مالی مبتنی بر ترازنامه نیز نام دارد. تأمین مالی پروژه ای، با حق رجوع محدود است و تحت این نوع قرارداد، تأمین مالی پروژه بیش از هر چیز براساس صلاحیت و اعتبار ذاتی آن بوده و بازپرداخت منابع مالی نیز از محل درآمد پروژه صورت می گیرد.

تأمین مالی ضمانت شده عبارتست از نوعی تأمین مالی که در آن یک نوع دارایی که لزوماً نقدی نیست به عنوان وثیقه در نزد بانک و یا تأمین کننده منابع مالی نهاد می شود. روش اجاره به شرط تملیک نیز عمدتاً در ساختارهای تأمین مالی مبتنی بر شرکت های خدمات انرژی و تأمین مالی از طرف فروشنده تجهیزات کاربرد دارد. در واقع در مواردی که تجهیزات مربوط به بهینه سازی و یا کارایی انرژی کوچک هستند و یا قرار است تعداد زیادی از تجهیزات بهینه سازی در یک شرکت یا منطقه نصب شود، شیوه اجاره تجهیزات روش مناسبتری است.

«ضمانت» به خودی خود نوعی تأمین مالی محسوب می شود، اما از آنجا که با وجود ضمانت نیازی به وثیقه و یا اثبات ثمربخشی پروژه برای دریافت وام نیست، شیوه ای متمایز از تأمین مالی مبتنی بر دریافت وام ایجاد می کند. تأمین مالی از طریق انتشار سهام، حق مالکیت دارنده سهام بر بنگاه و یا پروژه را به همراه دارد. انتشار سهام ممکن است از طریق حامیان پروژه صورت گیرد و یا بصورت انتشار سهام ممتاز و یا عادی انجام گیرد. نهایتاً در ساختار تأمین مالی از طریق فروشنده تجهیزات نیز دو نوع توافق صورت می گیرد: یکی بین تأمین کننده منابع مالی و فروشنده تجهیزات و دیگری بین فروشنده تجهیزات و مشتری.

از میان روشهای نوین تأمین مالی پروژه های بهینه سازی مصرف انرژی، تأمین مالی از طریق شرکتهای خدمات انرژی، کارآترین روش به شمار می آید. «شرکت خدمات انرژی» (ESCO) شرکتی است که پروژه های مرتبط با بهبود کارایی انرژی را طراحی، اجرا و تأمین مالی می کند. برخی از خدماتی که این شرکتهای ارائه می دهند شامل توسعه، طراحی و تأمین مالی پروژه های کارایی انرژی، نصب و نگهداری

اشاره

با ادامه روند حذف یارانه ها و خصوصی سازی بخش انرژی، افزایش رقابت بین المللی، وجود محدودیت ها در عرضه حامل های انرژی و گسترش نگرانی های زیست محیطی در سطح جهان، بازار بهینه سازی مصرف انرژی روز به روز رونق بیشتری به خود می گیرد. این در حالی است که همچنان مشکلاتی نظیر قابلیت رقابت اندک پروژه های افزایش راندمان انرژی در مقایسه با پروژه های سرمایه گذاری متعارف، ریسک بالای پروژه های بهینه سازی مصرف انرژی به نسبت پروژه های مشابه، عدم تطابق و سازگاری چارچوب های قانونی و مقررات گذاری در بسیاری از کشورهای در حال توسعه با سرمایه گذاری در این صنعت و ناآشنایی نهادهای مالی موجود با الزامات و شرایط تأمین مالی پروژه های بهینه سازی مصرف انرژی، دامنگیر توسعه بازار بهینه سازی مصرف انرژی در کشورهای مختلف، خصوصاً کشورهای در حال توسعه است.

تقابل دو دسته عوامل انگیزشی و بازدارنده فوق طی سالهای اخیر موجب بروز و ظهور قالب های نوین تأمین مالی پروژه های بهینه سازی مصرف انرژی شده است. همکاری نهادهای مالی بین المللی و عزم و اراده جدی دولت در کشورهای در حال توسعه، موجب رواج و گسترش این روشهای نوین در این کشورها شده است. آقای شوال پور کارشناس اقتصادی در این مقاله به شیوه های رایج تأمین مالی پروژه های انرژی اشاره کرده است که می خوانید:

نهادهای و مؤسساتی اطلاق می شود که مشخصاً برای توسعه صنعت بهینه سازی مصرف انرژی ایجاد شده اند. از جمله این نهادها می توان به «صندوق همکاری تجاری زیست محیطی» (EEAF) و «صندوق بین المللی انرژیهای تجدیدپذیر و کارایی انرژی» (IFREE) اشاره نمود. منابع مالی چند جانبه

نگاهی به تجربه تأمین مالی پروژه های بهینه سازی مصرف انرژی در سطح جهانی نشان می دهد که در حال حاضر، منابع مالی عمده و اساسی که پشتوانه روشهای متعارف و نوین تأمین مالی است، شامل منابع خصوصی و مستقل، منابع چند جانبه و منابع دولتی است. منابع خصوصی به آندسته از